

STRINDBERGSSÄLLSKAPET

Verksamhetsberättelse för år 2019

Strindbergssällskapets styrelse avger härmed berättelse över verksamheten under år 2019, som varit Sällskapetets sjuttiofjärde verksamhetsår.

Årsmöte

Sällskapetets årsmöte hölls den 16 maj 2019 i Strindbergsmuseets lokaler, under ordförandeskap av Birgitta Wistrand, protokoll fördes av Jan Billgren.

Ordföranden föredrog årsberättelsen för 2018, vilken godkändes av årsmötet.

Styrelsens plan för kommande verksamhet presenterades. Den innehöll bland annat medverkan på Bok & Biblioteksmässan i Göteborg i september, ytterligare gemensam radiolyssning på Strindbergs Intima teater, den kommande internationella Strindbergskonferensen i Göttingen i månadsskiftet maj/juni.

Vidare redogjordes återigen för Strindbergssällskapetets ekonomi. Efter åtstramningar kunde Sällskapet glädja sig åt ett positivt resultat för 2018, det första på många år! Men situationen är fortfarande bekymmersam och styrelsen kommer därför att behöva arbeta med olika åtgärder för att fortsätta att stärka ekonomin framöver.

Som avslutning efter årsmötet intogs en lätt måltid.

Styrelse

Vid årsmötet valdes David Gedin till ordförande.

Följande ledamöter är valda till årsmötet 2020: Cecilia Carlander, Ingela Lundahl, Leif Magnusson, Louise Edlind Friberg, Katharina Lind och Göran Söderström.

Till styrelseledamöter med mandat på två år (till årsmötet 2021) omvaldes: Kristina Adolphson, Lars Bergquist, Jan Billgren, Malin Grände och Tryggve Lundh.

Nyval skedde av Sara Granath.

Museichefen är ständig medlem i styrelsen.

Styrelsen utökades därmed från 13 till 14 personer.

Vid det konstituerande sammanträdet utsåg styrelsen Göran Söderström till vice ordförande, Lars Bergquist till skattmästare, Sara Granath till sekreterare, Katharina Lind och David Gedin till redaktörer för hemsidan, Cecilia Carlander till redaktör för *Strindbergiana*, Katharina Lind till redaktör för *Nya Meddelanden* med Jan Billgren, Malin Grände och Sara Granath i en redaktionskommitté, Ingela Lundahl till medlemssekreterare och Leif Magnusson till ansvarig för Strindbergs skrivarstuga. Dessutom utsågs Göran Söderström och Malin Grände till Sällskapetets representanter i styrgruppen för museifonden. Till representanter i Stiftelsen Strindbergsmuseets styrelse valdes David Gedin som ordinarie ledamot och Katarina Ek-Nilsson som suppleant.

Firmatecknare är ordförande och skattmästare, var för sig.

Styrelsen har under året hållit sex protokollförda sammanträden.

Revisorer

Till ordinarie revisorer omvaldes Hans Alm och Vera Szekeley. Till suppleant omvaldes Kjellåke Henriksson och Åsa Söderbergh.

Valberedning

Till ledamöter i valberedningen omvaldes Catharina Söderbergh och Katarina Ek-Nilsson.

Hedersledamöter

Hedersledamot är Björn Meidal.

Arbetsgrupper och uppdrag

Representantplatsen i ledningsgruppen för Nationalupplagan av Strindbergs *Samlade Verk* har under 2018 varit vakant.

Sammanställande och ledamöter i nämnden för Museifonden: Erik Höök (sammanställande), David Gedin, Göran Söderström och Lars Bergquist.

Klubbmästare: Sysslan har delats av styrelseledamöter, framför allt Kristina Adolphson och Ingela Lundahl.

Medlemssekreterare: Ingela Lundahl.

Redaktör för *Nya Meddelanden*: Katharina Lind. Redaktionskommitté: Jan Billgren, Sara Granath, och Malin Grände.

Ansvarig för August Strindbergs skivarkiv på Kymmendö: Leif Magnusson.

Redaktör för *Strindbergiana. Trettiofjärde samlingen* Cecilia Carlander. I redaktionskommittén Elena Balzamo, David Gedin, Björn Meidal och Per Stam.

Redaktör för Sällskapets hemsida har varit Katharina Lind och David Gedin.

Ansvarig för Sällskapets deltagande i Bok & Biblioteksmässan i Göteborg har varit Lars Nilsson och Katarina Ek-Nilsson.

Representation i styrelser m.m.

I Stiftelsen Strindbergsmuseets styrelse har Sällskapets representanter varit David Gedin (ordinarie) och Katarina Ek-Nilsson (suppleant). Revisor i Stiftelsen för Sällskapets räkning har varit Lars Bergquist.

Sällskapet är medlem i DELS, De Litterära Sällskapens Samarbetsnämnd.

Medlemmar

Under 2019 hade Strindbergssällskapet 435 medlemmar sammanlagt, inklusive de 24 ständiga, varav en institution och 40 stycken familjemedlemmar.

Det är en nedgång med 15 medlemmar sedan 2018. Styrelsen arbetar på olika sätt för att främja medlemsrekrytering, bland annat under Bok & Biblioteksmässan.

Medlemmar har fri entré till Strindbergsmuseet, rabatterat pris vid museets program och rabatt vid bokinköp på museet.

Nya Meddelanden och e-postutskick

Medlemsbladet *Nya Meddelanden från Strindbergssällskapet* har utkommit med två nummer under året, i april och december. Redaktör har varit Katharina Lind (nr. 63 och 64). I redaktionskommittén har även ingått Jan Billgren, Sara Granath och Malin Grände. *Nya Meddelanden* har under året givits ut och distribuerats i digital form av ekonomiska skäl. Enklare pappersutskrift har skickats till medlemmar som särskilt begärt det.

Årsboken *Strindbergiana*

Den trettiofjärde samlingen av *Strindbergiana* utgavs i månadsskiftet augusti/september och skickades ut till sällskapets medlemmar i september. Cecilia Carlander var redaktör och årets utgåva innehöll åtta bidrag, flertalet skrivna av välkända Strindbergsforskare. För andra året i rad gavs årsboken ut genom produktionsbolaget Lyth & co. Sällskapet självt fick därför, precis som planerat, stå för korrekturgranskning och försäljning av boken.

Volym 34 består av ett flertal genomarbetade texter. Förutom det inledande förordet av redaktören Cecilia Carlander innehåller boken åtta artiklar om Strindberg och hans verk utifrån olika perspektiv. 2019 års mottagare av Strindbergspriset, Elena Balzamo undersöker hur novellen "Samvetskval" har översatts till franska, tyska och ryska i olika tider. Den Italienbaserade forskaren Camilla Storskog gör en läsning av texterna "Rom på en dag" och "Mitt Venedig". Jan Billgren bidrar med en studie över familjen Strindbergs ekonomi mellan 1880 och 1889 och idéhistorikern Tobias Dahlkvist visar hur den rumänsk-franska filosofen Emil Cioran upptäckte Strindberg tack vare en svensk teateruppsättning av *Spöksonaten* i Paris 1962. Ett annat slags relation som var av vikt för Strindberg presenteras av David Gedin, som tittar närmare på förhållandet som författaren hade till Svenska Akademien och – i synnerhet – Carl David af Wirsén.

Genom en läsning av framför allt *En dåres försvarstal* analyserar Hilda Jakobsson den hos Strindberg ofta framträdande komplexa kvinnofiguren, "jungfrumodern". Att Strindbergs texter ofta förhåller sig komplext till såväl kvinnan som det övriga livet visar även Sören Nielzén, som med sin psykiatriska expertis, med utgångspunkt i *Inferno* och *Legender*, framställer en psykiatrisk standardepikris. Volymen avslutas med den irländske konstnären James Tunneys personligt hållna essä över sitt möte med Strindberg, som han ser som en konstnärernas konstnär.

Programverksamhet

Under året har personal från Strindbergsmuseet och Strindbergsforskare, varav flera styrelsemedlemmar, hållit föreläsningar i skilda sammanhang.

Medlemmarna har under året till reducerat pris kunnat ta del av Strindbergsmuseets och Strindbergs Intima teaters programutbud med scenprogram, utställningar, föreläsningar, smörgåsluncher, seminarier m.m. Följande program har arrangerats av Strindbergssällskapet:

22/1 Strindbergs 170:e födelsedag

Födelsedagen firades traditionsenligt tisdagen den 22 januari på Strindbergsmuseet. Ett 30-tal medlemmar hälsades välkomna av sällskapets ordförande, David Gedin och museichefen, Erik Höök. Mötet ägde rum i Röda Rummet, museets nyinrättade konferensrum. Erik berättade om rummets tillkomst och möjliga användningsområden i framtiden.

I år höll förra museichefen Katarina Ek-Nilsson ett föredrag om Strindbergs födelsedagar, framför allt om de senaste i Blå Tornet. Hon berättade också om hur lite svenskarna firade sina födelsedagar vid förra sekelskiftet. Våra dagars födelsedagsfirande liknar denna tids namnsdagsfirande.

9/3 ”Om Martin Lamm, Karl Warburg och bilden av Strindberg”

Kjell Espmark och Monica Lauritzen berättade och samtalade utifrån sina biografier om betydelsen judiska intellektuella har haft för svensk litteraturhistoria. Moderator: David Gedin. Ett arrangemang på och i samarbete med Strindbergsmuseet.

14/4 Radioteater på Strindbergs Intima Teater

Sällskapet arrangerade en gemensam radioteaterlyssning av Strindbergs *Kamraterna*, i regi av Anders Carlberg från 2008. Föreställningen presenterades av Anneli Dufva, med bistånd av Hannes Meidal som också medverkade i pjäsen. En speciell och mycket uppskattad upplevelse av de närvarande.

16/5 Årsmöte

Efter det formella mötets avslut, öppnades en gruppvis diskussion om vilka tre verk av Strindberg man ansåg som oundgängligast. Valen och motiveringarna ledde sedan till en mycket intressant och livlig diskussion.

30/5

-2/6 **Den tjugoförsta internationella Strindbergskonferensen i Göttingen, Tyskland.** (Se ”Konferenser” nedan.)

18/8 Bokbordet Stockholm

Sällskapet avstod detta år från att medverka efter förra årets negativa erfarenheter av den nya, undanskymda placeringen på Norra Latins skolgård. Däremot deltog David Gedin med en presentation av Sällskapet och Kristina Adolphson genom uppläsning av Strindbergstexter i DELS program.

21/9 ”Vägen till Strindberg. Från Röda torget till Blå tornet”

Årets Strindbergspristagare, översättaren, författaren och litteraturhistorikern Elena Balzamo höll sin prisföreläsning. Ett arrangemang på och i samarbete med Strindbergsmuseet.

26/9-29/9 *Bok & Biblioteksmässan*

Strindbergssällskapet deltog under ledning av Lars Nilsson och Katarina Ek-Nilsson i en stor monter som delades med sällskapen för två andra Stockholmsförfattare:

Söderbergsällskapet och Fogelströms vänner. Bistod gjorde också Bengt Andréasson, Maria Lagerkvist, Marianne Landqvist och Kristina Adolphson. De litterära sällskapen närvaro samordnas av samarbetsorganisationen DELS.

I montern såldes Strindbergslitteratur från Sällskapets boksamling och Strindbergsmuseet, liksom brickor, pins, CDs, *Strindbergiana*, sällskapets nya tygkassar, vykort, samt delades ut broschyrer och information om museet och sällskapet.

På DELS:s scen höll Ebba Witt-Brattström på fredagen ett mycket uppskattat föredrag om Strindbergs "misogeni" å sällskapets vägnar. På lördagen talade Kristina Adolphson om Strindbergs brev till Harriet Bosse, ett alltid lika uppskattat program.

13/11 **Radioteater på Strindbergs Intima Teater**

Sällskapet arrangerade en gemensam radioteaterlyssning av Strindbergs *Påsk*, i regi av Ingemar Bergman från 1952. Föreställningen presenterades och kommenterades av Magnus Florin. En entusiastiskt uppskattad upplevelse av de närvarande.

Bokcirkel

13.10 *Ett drömspel*

20.10 *En dåres försvartal*

27.10 *Fadren (Kamraterna)*

Se nedan för en närmare beskrivning.

24/11, **Skrivarkurs hos Strindberg**

Skrivarworkshop i Strindbergs hem efter stängning.

Se nedan för en närmare beskrivning.

2/12 **Julglögg med Strindbergs Intima Teaters Vänner**

Den 2 december kl.18 var Sällskapets medlemmar inbjudna till Strindbergs Intima Teaters Vänners traditionella julglögg på teatern. På scenen ett program kring *Ett drömspel* (med anledning av teaterns uppsättning) där Ture Rangström och Margareta Sörenson inledde. Semmy Stahlhammer spelade Bach och Kristina Adolphson läste strindbergsbrev. Därefter mingel med glögg och pepparkakor i foajén.

Studiecirkelverksamhet

1. Bokcirkel på Strindbergsmuseet

Under Strindbergskonferensen i Göttingen dök idén om en bokcirkel på museet upp. Sara Granath höll under hösten i tre tillfällen, då *Ett Drömspel*, *En dåres försvarstal* och *Fadren* och *Kamraterna* stod på programmet. 10-12 personer deltog vid varje tillfälle, varav flera återkom flera gånger. Fokus var alltid den subjektiva upplevelsen av texterna, vilket innebar många slags inlägg och åsikter. Flera hade också sett uppsättningar av dramerna, antingen live eller t ex i TV:s Öppet arkiv. Stämningen var alltid god (kaffe, te och kakor serverades) och deltagarna önskade en fortsättning under våren (vilket det också blev).

2. Skrivarkurs på Strindbergsmuseet

24 november hölls en Skrivarkurs på Strindbergs bostad efter stängning.

Katharina Lind, skivarpedagog och intendent Camilla Larsson höll i kursen. Kursen fulltecknades snabbt och ett nytt datum planerades på det nya året så att alla på väntelistan fick plats. Deltagarna som var i spridda åldrar och med olika förkunskap var mycket nöjda och kände sig inspirerade av skrivövningarna, Strindbergstexterna de fick ta del av samt Strindbergs miljön då de fick sitta och skriva i alla hans rum.

3. Cirkelverksamhet i övriga landet

Tryggve Lundh har 2019 liksom tidigare år arbetat med kunskapsspridning om Strindbergs liv och verk genom studiecirklar. Cirkelarna har bedrivits i ABF:s regi och har haft en tematisk uppläggning. Varje cirkel har haft 4 sammankomster, beviljats under året av 6-8 deltagare och genomförts enligt en studieplan med en av Tryggve Lundh framtagen analysmodell av verken. Inspiration till cirkelstudier har skett genom s.k. kick-off-föreläsningar.

I enlighet med Strindbergssällskapets prioriteringar har Södermanlands län setts som pilotlän och det är här arbetet med utformning och ledning av cirkel och föreläsningar har koncentrerats.

Under 2019 har det i Eskilstuna och Strängnäs hållits totalt 4 cirkel, två per ort och termin, i ABF:s regi. Våren 2019 ägnades åt *Giftas I* och *II* och hösten åt tre böcker: *Svenska öden och äventyr 1 (med utblickar till övriga historiska noveller)*, *Inferno* och *Ensam*. Sex föredrag/föreläsningar har hållits i Eskilstuna och Strängnäs: ”Strindberg och kärleken” i Multeum, Strängnäs 7 februari, ”Strindberg och Bonniers”, ABF-akademien, Eskilstuna 26 april, ”Strindberg och novellen”, Torshälla Antikvariat 27 april, ”Den historiske Strindberg”, Torshälla Antikvariat 21 september, ”Den lyriske Strindberg”, ABF-akademien, Eskilstuna 27 september och ”Strindberg och bildkonsten” i Multeum, Strängnäs 7 november. Föredragen i antikvariatet har samlat 13-18 åhörare och föreläsningar i ABF Eskilstuna och Strängnäs ca 50-80 åhörare.

Under våren 2020 var planen att diskutera Strindberg som brevskrivare och på hösten studera den politiske Strindberg. Samtidigt har ambitionen att nå övriga sörmländska kommuner med föreläsningar och cirkel skjutits fram till 2020.

En mängd information om aktiviteter har sänts ut under året till organisationer och studieförbund.

Konferenser

Den 21:a internationella Strindbergskonferensen hölls i år i den lilla idylliska studentstaden Göttingen i hjärtat av Tyskland. Temat var *Strindberg och upplysningen* ("Strindberg und die Aufklärung").

Konferensen resulterade i ett stort antal intressanta föredrag med deltagare från Schweiz, Frankrike, Norge, Polen, Österrike, Mexiko och Rumänien, förutom Sverige och Tyskland. Åhörarna fick ta del av Strindbergs gestaltning av upplysningen i sina historiska dramer, dess närmare relation än vad man kan tro till gotiska element, Strindbergs intima relation till Rousseau, upplysningsmetaforer hos Strindberg, kopplingar mellan honom och Immanuel Kant, med mera, med mera. Allt i Göttingens gamla vackra observatorium från början av 1800-talet.

De tre konferensdagarna följdes av en utflykt till Weimar: hemort för Goethe och Schiller, platsen för grundandet Weimarrepubliken av, startpunkten för Bauhaus-skolan och med resterna av koncentrationslägret Buchenwald inom synhåll.

Professor Karin Hoff ansvarade för det lyckade genomförandet med stöd av Strindbergssällskapet.

Under året har också de första stegen tagits för den nästkommande, 22:a konferensen, som enligt planerna ska hållas i Kaunas, Litauen, månadsskiftet maj/juni 2021. Samarbetsperson är Deimantė Dementaviė-Štankuvienė.

Strindbergspriset 2019

Strindbergssällskapetets styrelse tilldelade 2019 års Strindbergpris till författaren, översättaren och litteraturvetaren Elena Balzamo med motiveringen:

Elena Balzamo är född i Ryssland och sedan många år verksam i Frankrike. Hon är ledamot av Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur, Kungl. Vitterhetsakademien, hedersdoktor vid humanistiska fakulteten, Umeå universitet, och tilldelades 2011 Nordstjärneorden för sina insatser inom svensk och fransk litteratur.

Bland sina många insatser för att sprida, främja och fördjupa vår kunskap om August Strindberg har Elena Balzamo publicerat den tematiska biografien *August Strindberg. Visages et destin* 1999 (ryska övers. Август Стриндберг. Лики и судьба, 2009; sv. övers. *August Strindberg. Ansikten och öden*, 2012). Därutöver *Skrifdon och papper, brevkort, frimärken. Fyra essäer om Strindberg*, 2012, samt "*Je suis un vrai diable*". *Dix essais sur Strindberg*, 2015, liksom ett flertal artiklar och uppsatser.

Som redaktör har hon medverkat till volymen *Strindberg et la ville. Actes du 17e Colloque international August Strindberg* (Université de Strasbourg, 3-5 juin 2010), 2012 och *Strindbergiana*, Saml. 28 (2013).

Hon har också översatt ett flertal verk av August Strindberg. Bland dem *Fröken Julie* och *Den starkare (Mademoiselle Julie. La plus forte. Deux pièces de August Strindberg*, 1996), *Syndabocken (Le bouc émissaire*, 1997), *Den romantiske klockaren*

på Rånö (*Le sacristain romantique de Rano*, 1999) och *Dödsdansen* (*La danse de mort*, 2001). Dessutom har hon översatt och redigerat och presenterat en brevtgåva i tre band, *Correspondance* (2009, 2011, 2012), *En blå bok* (*Un livre bleu*, 2006) och en *Cahier de l'Herne* (2000) – d v s en volym med texter av och om August Strindberg.

Det är med stor glädje Strindbergsällskapet på detta sätt uppmärksammar hennes arbete med att sprida och fördjupa vår kunskap om August Strindberg.

/David Gedin (ordf.)

Då Elena Balzamo tyvärr inte kunde närvara vid årsmötet höll hon sitt prisföredrag i början av hösten.

DELS vårmöte 6 april 2019.

Katharina Lind representerade Strindbergssällskapet och deltog i diskussioner kring sällskapets deltagande i bokmässan i Göteborg, liksom de litterära matinéer som DELS arrangerar runt om i landet.

DELS höstmöte 18 november 2019.

Louise Edlind Friberg representerade Strindbergssällskapet vid DELS höstmöte 2019. Mötet var välbesökt med ca 40 deltagare från de litterära sällskapen.

Mötets huvudpunkt var ett föredrag av de båda författarna till ”Strindbergs lilla röda: boken om boken och typerna”.

Författarna till boken Alexandra Borg och Nina Ulmaja berättade om idén bakom boken. Tanken var att de som respektive litteraturvetare och formgivare ville ge en samlad bild av bokproduktion genom tiderna med August Strindbergs ”Röda Rummet” som exempel.

Den boken har med sina 110 svenska upplagor hittills, granskats av författarna utifrån frågeställningen varför boken och boksidorna ser ut som de gör, med fokus på de förändringar som skett med tanke på teknikutvecklingen. Strindberg var själv mycket engagerad i typografi och formgivning och kvällens föredragshållare kallade honom en äkta ”bokkonstnär”.

Kvällen avslutades av Barbro Thomas med en redogörelse för DELS projekt ”Sverige läser”.

Försäljning av litteratur

Medlemmarna har erbjudits möjlighet att genom museets bokhandel köpa Strindbergslitteratur till rabatterat pris. Till medlemmar utanför Stockholm har beställningar expedierats per post.

Ett antal, främst utländska, universitetsbibliotek och andra institutioner abonnerar på *Strindbergiana* genom internationella tidskriftsagenturer. Mycket litteratur ur Sällskapets lager säljs under Bok & Biblioteksmässan. Där säljs också antikvarisk litteratur ur en gåva från Carl-Olof Johanssons dödsbo.

Hemsidan och sociala medier

Dessa uppdateras kontinuerligt med aktualiteter. Även redaktionellt material om föreläsningar, Strindbergskonferensen i Göttingen publiceras.

Facebook har många följare och bra spridning. Nytt för i år var livesändningen från föreläsningar i bland annat Göttingen under Strindbergskonferensen. Mer personliga inslag med sommarhälsningar från styrelsen i hängmattan med Strindberg-boktips var mycket populärt med många gillainlägg och delningar.

Strindbergs skrifvarstuga på Kymmendö

Skrifvarstugan på Kymmendö – Strindbergs ”ermitage” – förvaltas sedan 1945 av Strindbergssällskapet. Gideon Forsell skrev 1915 en bok om ön och kallade stugan för en hydda, inte större än ett utedass enligt beskrivningen av en kulturjournalist långt senare.

Oavsett storlek så användes skrifvarstugan av Strindberg 1882 när det byggdes och sommaren 1883 som blev den sista som han vistades på ön.

Huset står på en granithäll sydost på ön. Underhållet under 2019 koncentrerades till den årliga strykningen av järnvitrol, städning samt översyn av bräderna och läkt.

Gåvor

Några medlemmar har gett mycket uppskattade ekonomiska gåvor under 2019.

Ekonomi

Trots de tidigare åtstramningarna har på grund av det minskade antalet medlemmar 2018 års överskott åter förbytt i ett underskott 2019.

Beträffande den ekonomiska förvaltningen hänvisas i övrigt till bifogade räkenskaper.

Stockholm i april 2020

David Gedin

Göran Söderström

Jan Billgren

Lars Bergquist

Malin Grände

Ingela Lundahl

Kristina Adolphson

Katharina Lind

Cecilia Carlander

Leif Magnusson

Tryggve Lundh

Erik Höök

Louise Edlind Friberg